На одній з найзанедбаніших вулиць містечка, між підмітальників і носильників, п'яниць і волоцюг, з'явився одного дня хлопчина, перед яким усі мимоволі зупинялися. Та й як не зупинитись? Ясноволосий, ясноокий, увесь прозорий, хлопчак мав такий вигляд, наче прийшов з іншого світу. Таке сяйво він випромінював, що ще довго після того, як він проходив, по вибоїстій панелі промінилася смуга світла, мов зоряний слід. Хіба це могло не викликати подиву? Хто такий, звідки, як його звати? Запитання злітали з вуст цікавих одне за одним, але хлопчина мовчав. А що міг він їм сказати? Після смерті батьків сусіди привели його сюди та й залишили, недвозначно велівши:

— Отут жебрай, а в село не повертайся!

Та й як він міг повернутися? Дороги до села не знав і свою домівку пригадував лише як гніздо на вершечку гори. А жебрати, ясна річ, не хотів. Має і руки, і ноги, навіщо ж просити? Знайшов хлопчина дві викинуті кимось щітки й невдовзі зарекомендував себе як найліпший чистильник взуття у всьому місті, проте гроші в нього довго не затримувалися. Все, що заробляв, ділив між бідняками й жебраками, а тоді, без копійчини в кишені, йшов на річку. Там, чим міг, допомагав рибалкам, а замість зарібку брав маленьких рибок і кидав їх назад у воду. Хто ще так робив? Хто дивився тільки на воду і хмари? Найстаріший рибалка здивовано зауважив, що рибки вистрибують Із води і вітаються з малим чистильником взуття, а квіти розпускаються йому навстріч.

— Хлоп'я — чудодійник! — пішов поголос пониззям річки, а згодом і далі. Дійшов він і до перевізника, якого залишила дружина, і він став допитуватися у малого чистильника:

— Скажи мені,— ти ж вмієш розмовляти з рибами,— де моя жінка?

Журливий голос старого, неначе крижана вода, облив хлопчину, все ж він усміхнувся і сказав перевізнику, що не треба бідкатися: його люба дружина скоро повернеться...

А коли вона і справді повернулася, старий, переконавшись, що хлопчина — таки чудодійник, мовив:

— Уклінно дякую тобі, Золотовустий!

Сказав він це лише раз, але відтоді ім'я "Золотовустий" супроводило хлопчину повсюди. Даремно малий чистильник доводив усім, що не має права носити таке ім'я! Золотовустим може стати тільки той, хто знайде Срібну троянду. Розповідав йому про це дідусь, який чув од свого прадіда, що така троянда десь є у світі, і той, хто її знайде, довідається про слова, від яких зацвітає камінь, зникає біль і туга, через стрімку гірську річку перекидається міст, а серед дикого степу з'являється диво-місто. Але дійти до Срібної троянди дуже і дуже важко, тому так мало людей, які знають таємницю незвичайних слів!..

— А чи взагалі існує Срібна троянда? — звернувся хлопчина до вечірньої хмарки зі своїм сумнівом, а та у відповідь голосно засміялася:

— Звичайно, існує! — Вона співчутливо торкнулася обличчя хлоп'яти. — Але краще, щоб ти її не знайшов, а то будеш жити тільки для інших.

— Шукатиму і знайду! — Малий чистильник нахмурив брови.— Хоча б і під землею!

— Усе ж я тебе застерігаю! — Хмарка ніжно всміхнулася, але хлопчина відмахнувся від неї.

Про Срібну троянду він тепер думав і вдень, і вночі. Просинався серед ночі від її духмяного запаху. Весь тремтів, забачивши її сяйво. А невдовзі, коли ще і на світ не благословилося, пустився в дорогу.

— Чи не бачили ви Срібної троянди? — питав він у вітрів, птахів, людей, і хмар, та все надаремно. Ніхто нічого про неї не відав. Однак хлопець не покинув своїх розшуків і далі ходив по світу й розпитував, поки дійшов до однієї левади і зупинився, мов на щось наштовхнувся. Чи це не сон? Протер очі, але нічого не змінилося. Залита місячним сяйвом левада була зовсім блакитна, а по блакитній траві ходив блакитний олень. "Ні, це мені все-таки сниться! — думало хлоп'я.— Немає на світі ні блакитної трави, ні блакитного оленя!"

— А Срібна троянда? Чи є вона? — над самісіньким вухом хлопчина почув якийсь регіт і заозирався. Крім оленя, на леваді — нікого. Лише між поодинокими хмаринками проплив місяць. "А чи не блакитний олень то сміявся?". Хлопчина попрямував до оленя, але замість нього побачив тільки голубуватий стовп туману і здивовано зупинився. Що це таке? По срібних промінчиках місячного сяйва на леваду опускався гуртик зірок і від їхнього сяяння левада стала ще блакитніша. Хто б міг подумати, що зірки такі мандрівниці? Малий протер очі, проте все залишилося на місці. Зірки реготали, струшували срібний пилок з кіс, дзижчали, як срібні бджоли серед ночі, піддражнювали його.

— Що ж ти шукаєш? — вплелася одна з них йому в чуприну.

"Їй не можна нічого казати",— вирішив малий чистильник, а зірка, неначе вгадавши його думки, захихотіла:

— Слухай сюди, маленький! Срібна троянда — то не звичайна тобі квітка, як інші. Хто її торкнеться., стане Золотовустим, царем притчі й зцілителем, але, як і карлик, змушений буде все життя блукати світом. Краще повертайся на свою вулицю! — Від доторку рук зірки хлопчина став провалюватися в сон і вжахнувся: якщо засне, ніколи вже не дійде до Срібної троянди. І, подумавши так, аж підстрибнув, але зірка також підстрибнула і почала розмотуватися, мов срібний клубочок, з кожною миттю усе маліючи й маліючи. А коли тільки ледь-ледь виділялася з-поміж трав і світлячків, хлопчина почув її слабенький голос:

— Поквапся. Срібна квітка тебе чекає!

— Де її шукати?

— Біля Риб'ячої Голови!

Зірка потонула в травах, як краплинка роси, а малий чистильник далі пустився у дорогу,— шукати Риб'ячу Голову.

"То зовсім неважко! — зраділо потирав він руки.— Ще не дійду по першої річки, а риби вже про все дізнаються!"

Однак, о диво!

— Ми нічого не відаємо! — сказав найстарший вусатий сом.— Між нами немає такої істоти. Запитай у птахів.

Але й птахи анічогісінько не чули про Риб'ячу Голову, а люди лише насміхалися:

— Риб'яча Голова? Сміх та й годі! Шукай її у юшці з риби!

"Мабуть, зірка мене обдурила",— засмутився маленький

чистильник і вирішив, що настав час повертатись у своє місто. Але тут на безлюдній дорозі з'явилася бабуся. Вона так зігнулася під важким лантухом, що й обличчя її не було видно.

— Давайте допоможу вам, бабусю.— Хлопчина зняв лантуха з її плечей і закинув собі за спину без натуги, що його немало здивувало. Лантух був зовсім легесенький. Чому ж тоді так згиналася бабця? Пішов він безлюдною дорогою униз, а та попленталася за ним. Але, ступивши кілька кроків, хлопчак відчув, що лантух на його плечах усе важчає. Що

ж він у ньому несе? Малий чистильник ледь дійшов до кінця дороги, витер піт з чола і, повернувшись до бабусі, аж скрикнув од жаху. Риб'яча Голова! Звідки в неї взялася риб'яча голова? Це, певне, страшний сон! Як може стара баба ходити з риб'ячою головою?

— Згинь, нечиста сило! — махнув рукою на неї, але та тільки засміялася:

— Що ти верзеш, хлопче? Ти ж сам мене шукав... Тоді пошукай мене знову...— І зачепила його кінчиком коси по обличчю, а хлопчина, вжахнувшись, відчув, як він хутко маліє і, мов краплина роси, тоне в траві. Хто б сказав, що трави такі високі? Такі пустомелі! Хлопчак, котрий перетворився у краплину, добре бачив, як трави схилялися одна до одної, і чув їхній шепіт:

— Хіба не дурник цей малий! Поки не знайде золотого кавуна, а в ньому Срібну троянду, справжня подоба не повернеться до нього.

Трави сміялися, а над ними височіла баба, як велетенська гора. Таким далеким було її обличчя, що хлопчина-краплинка не міг його і розгледіти. Чи в неї досі риб'яча голова? Чи то йому тільки наснилося? Він побачив, як баба-риба розв'язала лантух, у якому щось зблиснуло.

— Оце диво! То ж золотий кавун! — Хлопчина-крап линка кинувся до нього, але кавун підстрибнув і покотився з гори донизу. На ньому верхи сиділа Риб'яча Голова і сміялася:

— Дожени мене, якщо зможеш! Тільки там, де я зупинюся, знайдеш Срібну троянду! — Вона дедалі швидше віддалялася, а за кавуном, у прим'ятій траві, золоті зернята залишали слід.

Хлопчина-краплинка кинувся бігти по ньому, але біг його був напрочуд повільний, бо травиночки обплутували його і все щось шепотіли. Він прислухався. Чи не причулося? Йшлося про цілющі трави.

Про деякі з них він і сам знав. Але хто ж такий Зірко, про якого шепочуться трави? Карлик, схожий на Зірка, відвідував його, коли він був занедужав. Як усе повторюється! Малий чистильник усміхнувся сам до себе. Зірко теж колись був хлопчиком. Ясноволосий, ясноокий, мандрував він світом і лікував од хвороб. Особливо раділи йому дітлахи. Але коли люди його розізлили, він зник. Тільки один Місяць стверджує, що бачить, як Зірко стрибає із зірки на зірку, за ніч обстрибуючи все небо. Тому його і називають Зірком...

Захопившись оповідками трав, хлопчина-краплинка і незчувся, як почав тонути.

— Ой, де це я? — кинувся лише тоді, коли з іншими краплинами опинився аж у підземній печері. "Як тут гарно!" Хлопчина-краплинка від подиву широко розплющив очі. Стіни печери виблискували кольоровими кристаликами, мінилися, неначе веселка забралася під землю. Хлопчина прислухався. Здалося йому, ніби він чує чиїсь далекі голоси, а, придивившись, побачив, що із глибини печери виходять кільканадцять моторних карликів. Вони оточили його і затіяли гру.

— Гоп, поп, ух, гух! — стрибали і реготалися карлики, а хлопчина-краплинка і сам підтупцюючи, стриг їх поглядом. Найбільше здивувала його дівчинка, яка вела танець. Вона була невеличка, не більша від бджоли, але така сріблясta, така легенька, що, здавалося, вона не ходить, а витає. "Добре було б залишитися з ними назавжди",— подумав малий чистильник, якого перетворили в крапельку, але згадав про Срібну троянду і весь затремтів: він мусить знайти її, мусить, мусить!

Мала танцюристочка підходила до нього все ближче.

"Мабуть, вона їхня цариця?" — подумав хлопчина-крапелька. І тут дівчинка сказала, що хотіла б його побачити, але її зір так послабшав, що вона вже не розпізнає облич. Дівчинка підвела вгору своє сріблясте

личко із згаслими очима, і в хлоп'яти зринула думка: "Невже вона не знає, що вода в потоці, який перетинає печеру, цілюща?"

— Вмийся водою з потоку! — прошепотів він до неї.— Прозрієш!

Сріблясta танцюристочка опустила голову у воду й вигукнула:

— Я бачу! Бачу-у! Дякую тобі, але хто ж ти такий? — Вона підняла хлопчину-крапельку і поцілувала його.

У ту ж мить малий чистильник відчув, як повертається до нього справжня його подоба, а на плечах виростають крила. Печера зненацька розкрилася, і він полетів усе вище й вище, аж доки побачив, як з горба котиться золотий кавун, а на ньому верхи сидить баба — Риб'яча Голова.

— Дожени мене, якщо зможеш! — засміялася вона.

— Зараз дожену! — гукнув хлопчак і спробував пришвидшити свій політ, але відчув, що крила його маліють і він падає на берег якогось озера. "Звідки тут вода? — здивувався хлопчак.— Адже щойно її тут не було!"

А Риб'яча Голова була вже на другому березі озера. Розчарований хлопчак затужив:

— Ніколи мені не наздогнати її! Ніколи не добуду Срібну троянду!

— І не добудеш! Якщо будеш сидіти й плакати, звичайно не добудеш! — З води вистрибували маленькі рибки і всміхалися йому. Одна з них підпливла до берега та й каже:— Сідай мені на спину. Одного разу ти мені допоміг вернутися у воду. А зараз я тобі допоможу. Сідай!

Малий чистильник жалісно глянув на рибку і невесело всміхнувся:

— Не треба, рибко! Ти ж дуже маленька!

— Я маленька? — гукнула рибка і стала на очах рости, аж поки виросла до розмірів човна. Хлопчак стрибнув їй на спину, і вони попливли. Не встиг він отямитися від подиву, як перед ним уже був золотий кавун, а на ньому — Риб'яча Голова. Хлопчак простягнув руку, щоб дістати золотого кавуна, але той умить зник, а замість нього з'явився на воді золотий обруч. Стара з риб'ячою головою сиділа на ньому, як на престолі, й під'юджувала:

— Наздожени мене, якщо зможеш!

Ще не скінчила Риб'яча Голова говорити, як риба, на котрій хлопчак плив, широко відкрила рота і проковтнула її. Зосталося на воді лише коло сяйва, а з нього піднялася Срібна троянда. Хлопчина, скрикнувши від подиву, невідривно дивився на неї. Ніжна, вся сріблясta, квітка випромінювала таке сяйво, що і небо, і земля заблищали. Маленький чистильник простягнув руку, щоб дістати її, але квітка, мов срібний птах, злетіла у височінь.

— Я тобі не потрібна, Золотовустий! — Срібна троянда ніжно торкнулася обличчя хлопчака.— Повертайся до людей!

Срібна троянда зникла, а малий чистильник радісно всміхнувся. Відтоді й пішов по світу поголос про хлоп'я, від слів якого квітне каміння, зникають хворощі й туга. Люди його зустрічають з великою радістю. Вони знають, що на тому, кого торкнеться Золотовустий, довго ще сятиме золоте сяйво.

Хтозна, може, так і було? А може, то людям лише так здається? Одне відомо достеменно: Золотовустий мандрував світом, і слава про нього множилася. І здавалося, що вічно так буде! А й було б, але раз

Золотовустий не знайшов ліків для дитини, яка паленіла в пропасниці. Все, що він пробував, не допомагало! Дитя на очах жовкло, марніло. Що ж діяти?

— Безпомічні тут і мої трави, і мої слова,— з розпачем шепотів Золотовустий.— Може, Зірко зарадив би лиху?

Слово за словом розповів він усе хворому малюку про зоряного хлопчика, погладив його по голові й насамкінець сказав:

— Думай про нього, і він допоможе!

Як тільки вимовив Золотовустий ті слова, щось зблиснуло.

— І допоможе,— долинув чийсь голос.— Але тільки тоді, коли ти перетворишся в Зірка, а хворій дитині віддаси своє життя.

Золотовустий зауважив у кутку кімнати непомітну для інших Риб'ячу Голову. Потім замість неї з'явилася зірка, трохи згодом знову Риб'яча Голова, відтак Срібна троянда... Тоді він збагнув, що то Риб'яча Голова так міняється, як хоче, і зітхнув:

— Невже не можна якось інакше?

— Ні, не можна!

— Нехай буде так.— Золотовустий схилив голову і відчув, як усе маліє його тіло, стає легеньким і прозорим...

— Як я впізнаю Зірка, коли він прийде? — ще почув він голосок хворої дитини і всміхнувся їй:

— Не бійся, упізнаєш його відразу, бо він маленький, ясноокий, ясноволосий і зовсім прозорий. Подивишся у вікно і побачиш, як він стрибає із зірки на зірку, все небо на ніч обстрибає... А тепер спи! Мусиш бути здоровим, коли він прийде...

— Уже прийшов! — Дитя щасливо всміхнулося й заснуло, а Золотовустий зник за вікном. Більше його ніхто не бачив, ніхто не чув більше і його чудодійного голосу...

Відтоді всі діти, коли важко занедужають, бачать, як із зірки на зірку стрибає хлопчак, зовсім прозорий, ясноволосий і ясноокий, але малюсінький і жвавий, як іскринка. Носильники і чистильники називають його Золотовустим і стверджують, що й він колись був маленьким чистильником. Діти ж переконані, що то Зірко. Хто з них має рацію, того нікому не дано знати. Та й навіщо? Хай це залишиться таємницею Зірка.